

2025 – Konstitusiya və Suverenlik İli

20 sentyabr 2025-ci il, şənbə

Xalqın qəzeti!

Xalq qəzeti

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

1919-cu ildən çıxır

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsi

(Xüsusi buraxılış)

20 Sentyabr 2023-cü il – Prezident qətiyyəti, Xalq iradəsi

Suverenlik xalqın iradəsindən doğur, başqasının lütfündən yox. Bu fikir ümumiləşdirilmiş müasir siyasi hüququn prinsipidir. O prinsipin ki, mənşəyini Avropanın klassik fəlsəfə sistemindəki xalq suverenliyi nəzəriyyəsinin mahiyyətindən götürür. O prinsip ki, fundamental təzahürünü daha çox böyük mütəfəkkir Jan Jak Russonun baxışlarında tapır. Russo özünün “İctimai müqavilə” əsərində yazırdı ki, yeganə mənbəyi xalq olan suverenlik heç kimə verilmir, kimsənin “hədiyyəsi” ola bilməz.

Əslində, əvvəldə diqqətə çatdırdığımız fikir də dahi fransızın ideyalarının parafrazi və ya şərhidir. Müasir siyasi hüquq isə məhz Russonun dünyagörüşünə əsaslanaraq bəyan edir ki, suverenlik ümumi iradənin ifadəsi olduğundan, heç vaxt başqasına verilmir. Yaxud xalq suveren olduğu üçün yalnız özünü təmsil edə bilər.

Azərbaycan xalqı Dövlət Suverenliyi Günü'nü qeyd edir. Prezident İlham Əliyevin 19 sentyabr 2024-cü il tarixli sərəncamı ilə rəsmiləşmiş bu təqvim gününü hər birimiz üçün doğmalaşdıran amillər çoxdur. Otuz ilə yaxın müddətdə səbrlə dözdük, işğalla barışmadıq, gücləndik, qüdrətli dövlətə çevrildik və inandıq. Yekunda suverenliyi onun klassik təsvirlərindəki kimi qazandıq. Yəni mübarizə apararaq, qan tökərək, şəhidlər verərək.

Xalqımız başda Prezident İlham Əliyev olmaqla, əsl xarakter nümayiş etdirdi ki, suverenlik nemətini daddıq. Dövlətimizin başçısının sözlügedən sərəncamında vurğulanan da elə budur: “Hər bir xalq üçün öz taleyini sahib olmaq, müstəqil dövləti yaradaraq inkişaf etdirmək onun ən böyük nailiyyətidir. Tarixin müxtəlif mərhələlərində üzləşdiyimiz çətinliklərə, işğala, məhrumiyyətlərə baxmayaraq, heç bir qüvvə xalqımızın müstəqillik, dövlətçilik əznini sarsıda bilməmişdir. Azərbaycan xalqı bu gün öz müstəqil dövlətinə sahibdir, qəhrəman əsgər və zabitlərimizin, şəhidlərimizin qanı hesabına əldə edilmiş ərazi bütövlüyümüz, suverenliyimiz xalqımızın milli sərvətidir”.

Ulu öndər Heydər Əliyev isə demişdi ki, Azərbaycan xalqı əsrlər boyu azadlıq və müstəqillik arzusu ilə yaşamışdır və bizim ən böyük nailiyyətimiz suveren, müstəqil Azərbaycan dövlətinin mövcudluğudur. Dahi şəxsiyyət də öz növbəsində, müstəqilliyimizi əbədi və dönməz etməyin əsas vəzifəmiz olduğunu vurğulamışdı. Ulu öndər, həmçinin, onu da bildirmişdi ki, dövlət suverenliyimiz hər bir vətəndaşın taleyi, gələcək rifahıdır və onu qorumaq naminə hər kəs əlindən gələni etməlidir: “Suverenliyi qorumaq

yalnız dövlətin deyil, bütövlükdə xalqın borcudur”.

Tam qətiyyətlə demək olar ki, 20 Sentyabr Azərbaycan xalqının üzünə düşən borcu yerinə yetirmək əzmindən nəşət alan tarixdir. Prezident İlham Əliyevin qətiyyəti və iradəsi, müdrik siyasəti, Vətən övladlarımızın şücaəti hesabına yazılmış müqəddəs tarix. 20 Sentyabr 1991-ci ildən 2023-cü ilədək gəldiyimiz müstəqil dövlətçilik yolunun şərafətəndəsidir. Nəsilərə miras qalacaq irsin təntənəsi. Ona görə də Prezident sərəncamındakı bu fikirləri təkrar-təkrar oxumaq hər birimizə böyük fəxarət hissi yaşadır: “2023-cü il sentyabrın 19-da Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonunda törədilən genişmiqyaslı təxribatların qarşısının alınması və Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalıqlarının tərkisilahlı edilərək torpaqlarımızdan çıxarılması, həmin ərazilərdə Azərbaycan Respublikası konstitusiyası quruluşunun bərpa edilməsi məqsədilə antiterror əməliyyatına başlanmışdır. “Düz bir il bundan əvvəl qəhrəman Azərbaycan Ordusu dövlət suverenliyini tam bərpa etmişdir. Bir gündən az davam edən antiterror əməliyyatı nəticəsində separatçıların kökü kəsildi, Azərbaycan öz dövlət suverenliyini tam təmin etdi, bey-

nəlxalq hüquq zəfər çaldı və Azərbaycan öz gücünü bir daha göstərdi”, - deyən dövlətimizin başçısı 20 Sentyabr şöbənin ölkəmizdə bundan sonra geniş qeyd ediləcəyinə əminliyini bildirdi.

Ayrıca onu da vurğulayaraq ki, 20 Sentyabr özünəməxsus tariximizdir. 1813 və 1828-ci illərin Rusiya-İran müharibələri nəticəsində ikiye bölünmüş Vətənin övladları olduq. Fəqət, bizi bu aqibətə düşür edənələr sakitləşməyib, daha qorxunc niyyətlərini gerçəkləşdirməyə girişdilər. Onlar onilliklərlə, qərinələrlə əzmimizi sındırmaq. Cənubi Qafqaz coğrafiyasından türk-müsəlman izini silmək planları qurdular. Erməni avantürası da məhz bu “planların” icrası məqsədini daşıdı. Onlar avantüranı cəlalayb regiona yerləşdirdilər. Hər birimiz üçün saxta qəhrəmanlıq hekayələri uydurdular, bu varlıqda xalqımıza və millətimizə nifrət immuniteti yaratdılar, mənbəyi və mənşəyi olmayan düşmənçilik aşıladılar. Aşıladılar ki, həmin varlıq bizi silmək, heçə saymaq üçün gözünü belə qırpmasın, bütün əmlaklarını dinməz-söyləməz, hətta müqəddəs ideya olaraq yerinə yetirsin.

Nəticədə qırğınlarla, soyqırımları ilə və bu fəlakətlərin gətirdiyi sayısız-hesabsız insan faciələri ilə baş-başa qaldıq. Bir yandan faciələr, bir yandan isə ədalətsizliklər fonunda 1918-ci il müstəqilliyimiz möhkəm təməllərdən məhrum duruma düşdü. Sonradan sovet işğalı və miqyası qanlı olaylara bərabər torpaq itkilərinin acısını yaşadıq. İrəvandan, Zəngəzurdan və digər əzəli yurd yerlərimizdən, məskənlərimizdən qovulduq. Fəqət, bizi el-obamızdan perək salanlar mənfur əməllərinə ara vermadilər. Nəhayət, Qarabağ itkisinin təmsalında torpaqlarımızın 20 faizinin işğalı ilə baş-başa qaldıq. Sanki, işğal XX əsrdəki ikinci dövlət müstəqilliyimizin cəzası oldu.

Erməni işğalı ağır bir daşa çevrilib müstəqilliyimizin ciyirlərinə yükləndi, suverenliyi həsrətə, doğma el-oba nislərinə çevirdi. Bizə bu daşı yükləyənlər qəddimizin, qəmətimizin əyləcəyinə inandılar. Özlərini XX əsr boyunca yaşadığımız torpaq itkilərinin davamlılığı ilə barışacağımıza da inandırdılar. Amma bütün “hesablamaları” boşa çıxdı. Ona görə boşa çıxdı ki, qətiyyətimizi toplayıb onlara “dur” dedik. Bu gün tam əminliklə deyə bilərik ki, xalqımıza qarşı bütün məkrli oyun qurucularının istəklərini alt-üst edən, onlara “dur” deyən iki tarixi şəxsiyyətimiz var – Ulu öndər Heydər Əliyev və Prezident İlham Əliyev.

Ulu öndər 20 Sentyabr suverenli-

yimiz üçün baza formalaşdırdı, İlham Əliyev isə bu bazanı həm cəlalətdə, həm də onun məfkurəvi strukturuna real mübarizə potensialı qazandırdı. Dövlətimizin başçısının Azərbaycanı heçə sayan qüvvələrə “dur” xitabı xalqımızda Qarabağ davamının ideoloji dirəniş motivini dərinləşdirdi. Elə dərinləşdirdi ki, böyük-dən-küçüyədək hamımız 2020-ci ilin 44 günlük müharibəsini ərazi bütövlüyümüzün tam bərpasına, suverenlik anlayışını kağız üzərindəki təsəvvür mənfiqindən çıxararaq reallığa çevirmək əzminə köklədik. Bu kökləniş ədalətsizliklərə, haqsızlıqlara üsyanımız idi. Elə bir üsyan ki, haqqında söz açdığımız özünəməxsus müqafata çevirdi, özünəməxsus tarixi hadisə mənfiqi və qanunauyğunluğu libasını geydi. Nəticədə tarixin müxtəlif mərhələlərində kənar müdaxilələrə, məhrumiyyətlərə baxmayaraq, milli kimliyini, mübarizə ruhunu qoruyub saxlamış, öz ideallarına həmişə sadıq qalmış və XX əsrin sonlarında dövlət müstəqilliyini bərpa etmiş xalqımız son nöqtəni qoymağı da bacardı. 20 Sentyabr qoyulan məhz o son nöqtənin misilsiz salnaməsidir. Bunu xalqımızı yaşadan isə odur – Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev.

Bəli, tam əminliklə deyə bilərik ki, 20 Sentyabr tarixi Prezident İlham Əliyev şəxsiyyətinin siyasi məharətinin şah əsəridir. “Biz bu şanlı tarixi qələbimizdə əbədi yaşadacağıq. Azərbaycan xalqı, bütün gələcək nəsillər bu şanlı Qələbə ilə haqlı olaraq fəxr edəcəklər. Ancaq ölkə qarşısında duran vəzifələr icra edilməlidir ki, biz daim inkişafda olaq, öz gücümüzü artıraraq və Azərbaycan xalqının bundan sonra da təhlükəsiz həyatını təmin edəək”, - deyən dövlətimizin başçısının son üç ayına qədəm qoyduğumuz 2025-ci ili 24 dekabr 2024-cü il tarixli sərəncamı ilə “Konstitusiya və Suverenlik İli” elan etməyində isə böyük məntiq var. Nəzərə alaraq ki, Prezident İlham Əliyev bu müqəddəs dövlət sənədini Konstitusiyamızın bəyan etdiyi niyyətlərdən biri kimi ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin tam bərpa olunduğunu, 2025-ci ildə Konstitusiyamızın qəbulunun 30-cu, Vətən müharibəsində qələbəmizin 5-ci ildönümünü nəzərə alaraq imzalayıb. Axı ərazi bütövlüyümüzə qəsd və torpaqlarımızdakı separatçılıq həm də konstitusion quruluşumuzu şübhələndirmək, ona saymazlıq etməyə çalışmaq idi. 20 Sentyabr bütün bu yanaşmalara, xalqımıza yuxarıdan aşağı baxanlara mətanətlə sinə gərmək tariximizdir.

Siyasi nəzəriyyədə suverenlik anlayışını ilk sistemləşdirənlərdən biri, XVI əsrin fransız filosofu və siyasi xadimi Jan Bodan yazırdı ki, suverenlik qanunlar yaratmaq və onları məhdudiyyətsiz tətbiq etmək gücüdür. Onun dövlətin müstəqil iradəsinin hüquqi əsasını ifadə edən bu fikrinə bəzən dünya klassikləri fərqli prizmadan yanaşsalar da, gəldikləri yekun qənaət budur ki, suverenlik və müstəqillik xalqların azad iradəsinin təəcəssümü, ədalətin təminatı və gələcəyin quruculuğudur. Yəni, azadlıq və suverenlik olmadan nə ədalət, nə də davamlı inkişaf mümkündür.

Müstəqil və suveren Azərbaycan Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında davamlı inkişaf yolundadır. Bu gün Qarabağımız, işğaldan azad olunmuş torpaqlarımız tariximizin heç bir dövründə olmayan quruculuq mərhələsinə yaşamıqdadır. Elə bir mərhələ ki, onun xalqımızı daha yüksək rifahla, daha təminatlı yaşayışa və əmin-amanlığa daşıyacağı şübhəsizdir. Deməli, 20 Sentyabr həm də gələcəyimizin, müstəqil ölkəmizin əbədiyyət tarixidir. Yaşasın suveren Azərbaycan, var olsun azad Vətənimiz!

Əfəndi AMASOV,
baş redaktor